

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2024/89

13.11.24.

Peter Olsen

Ilinniarnertuunngorniarniit aamma ilinniarniit ingerlaqqiffiusut pillugit inatsisit allannguuteqarnissanik siunnersuuteqaqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, tamatumani qulakkeerneaqqullugu inuussuttut ilinniarniit aamma ilinniarniit ingerlaqqiffiusuni soraarummeerni, ilinniartut kalaallisut oqaatsiminnik atuisinnaanissaat pisinnaatitaaffittut inissinneqassasoq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Najaaraq Møller, Siumut)

Oqaaseqaat:

Augo Lyngé inuusoq 16.10.1899, toqusorlu 30.01.1959-mi, politikeriuvoq, atuakkiortoq taalliortorlu. 1931-milu atuakkiorsimavoq qulequtsersimasaminik “Ukiut 300-nngornerat”

“Ukiut 300-nngornerat”; Tassa imaappoq ajoqersuiartortitaasimasup Hans Egedep 1721-mi nunatsinnut tikinneraninngaaniit aammalu nunasiaataalersimanitsinniit ukiut 300-rujut qaangniussimalernerannut tunngatillugu takorluukkatut atuakkiarisimasaa.

Atuakkiaq nuannersoq soqutinarluinnartorlu. Atuakkiaasimasoq pineqartoq tamanna maani massakut itinerusumik eqqartoqqissanngilara, taamaattorli naatsumik oqaatigalugu, atuakkiaq una tassaavoq siunissamut takorluuinermik imaqartoq, kalallit danskillu naligiissitaalersimanerannut, kalaallit ilinniagartuunngorsimanerannik, kalaallillu oqaatsinik marluinnik atuisuulersimanerannik aammalu piorsarlualersimanerannik atuakkiaq pineqartoq takorluuisuulluni.

Augo Lyngé takorluukkiarisimasaa piviusunngorsimasuuppat immaqqa oqaluuserisassaq una pineqartoq oqaluuserisassanngortinneqarnissaanut pissutissaqarsimassanngikkaluarnerpugut?

Apeqqusiillungalu, immaqamik oqarama pissutigaa, Augo Lyngé takorluugaatut ingerlasimasuugutta taava tamatta Kalallisut Qallunaatullu oqalussinnaalersimagaluaratta.

Tamattami qallunaat kalaallillu, kalaallisut qallunaatullu oqalussinnaalersimagaluaratta taava nunatsinni allaffissornikkut atuartitaanikkullu nutserinerujussuaq pisariaqartissimassanngikkaluarnarpurput. Tamattami maani nunatsinni najugaqartuusut kalaallisut qallunaatullu oqalussinnaalereersimasussaagatta. Taamaattumik pisariaqartissanngikkaluarnarpurput nutserisoqarnissarpurput.

Tassa kisianni naluneqanngitsutut Augo Lyngé takorluugaatut ingerlasimannigilagut. Takorluugata piviusunngorsimanniginnera uggornartuunnersoq uggornartuunnginnorsorluunniit uani isummorsorfiginiannigilara aamma.....

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

G-50 aamma G-60-ip kingunerisimasai uani eqqartussanngilakka, kisianni G50-ip aamma G-60-ip kingunerisaanik qallunaangorsaarujussuarnerup kingorna, 1979-mi namminersornerulernerup eqqunneqarneratigut uagut ilinniartitaaneq nammineerluta akisussaaffigilersimavarput.

Nuannaarutissaqarpugullu aamma tulluusimaarutissaraarput ullumikkut inuusuttorpasuit akornanni nammineq oqaatsitsinnik atuisinnaanerup saniatigut takornartat oqaasiinik atuillaarsinnaalersimasut amerlasoorpassuannorsimmamata. Ukiut 50-it matuma siornanut naleqqiulluta ullumikkut ilinniarsimassutsikkut inissisimanerput tamaanikkornimut naleqqiullugu pitsaanerujussuannornikuuvoq.

Kisianni aamma nassuerutigissavarput takornartat oqaasiinik iluamik suli atuisinnaalersimangitsunik akornatsinni kalaaleqaterpassuaqaratta. Soorunami aamma qallunaarpassuaqarpoq kalaallisut oqalussinnaanatillu aamma paasillaarsinnaanngitsunik. Taakkulu tamarmik nutserunneqarnissaminnik pisariaqartitsisuupput.

Allaffissornikuuppat ilinniartitaanikkuuppalluunniit.

Inuit Ataqatigiinni pingaaruteqarluinnartutut isigaarput uagut nammineq oqaatsigut atorlugit sumulluunniit aamma sukkulluunniit pisortanut saaffiginnissinnaatitaanissarput aamma taamatuttaaq uagut nammineq oqaatsigut atorlugit atuarlutalu ilinniartitaasinnaasariaqartugut soraarummeersinnaatitaasariaqartugullu Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut.

Ingerlariaqqinnissatsinnut ilinniagaqarnissatsinnullu oqaatsit aporfiussanngitsut Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut. Allaffissornikkuuppat ilinniartitaanikkuuppalluunniit, sukkut tamatigut nammineq uagut oqaatsigut inerisartuarlugillu nukittorsartuartaqarpagut.

Ilinniartoqarfinni sumiluunniit tamani, assasorfinniuppat atuagarsorfinniuppalluunniit, soorunami nutserisoqarata tamatta oqaatsigut atorlugit ilinniartitaallutalu soraarummeersinnaatitaanissarput kissaatiginarnerpaagaluarpoq. Kisianni tamanna piviusorsiorneruvallaanngitsaq tamatta ilisimalereersimagunarpaput, ilinniartitsisut oqaatitsinnik atuisinnaasut amigaataanerujussuat pissutaalluni.

Taamaattumik nuannaarutigilluinnaqqissaarparput ilaatigut tinnersaaqataasimanerput pissutigalugu 2023-mi ilisimatusarfinni ilinniartut nammineq uagut oqaatsigut atorlugit, nutserisoqarluni soraarummeertoqarsinnaalerismana periarfissalersinneqarsimammat. Ilinniartut akornanni iluarsimaarneqarluarpoq iluatsissimasutullu aamma oqariutuutigineqarpoq. Inuit Ataqatigiinniit kissaatigalugulu neriutigaarput ilinniartoqarfinni sumiluunniit tamani tamanna sitserukkiartulerumaartoq.

Oqaatsigut atorlugit ilinniartitsisinnaasut amigaataanerisa nalaani, tamanna tapersorsorlugulu ineriartortittuartaqarparput.

Taamattumik naggataatigut naatsumik oqaatigalugu Najaaraq Møllerip siunnersuuta, tassalu ilinniarnertuunngorniarfinni aamma ilinniartit ingerlaqqiffiusuni oqaatsigut atorlugit, nutserisoqarluni misilitsittoqarsinnaanernissaa anguniarlugu inatsimmik allannguisoqarnisaanik siunnersuutaa taperserparput.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Taama oqaaseqarluta immikkoortoq una aappassaaneerneqannginnerani kulturimut ilinniartitaanermullu ataatsimiitiliamut suliaassanngorlugu ingerlateqqipparput.

Qujanaq